

Rasti v ustvarjanju pomeni širiti in bogatiti samoupravljanje

Triintridesetič proslavljamo že delavski praznik v svobodni domovini, smo še vsi živo povezani z zaključki 8. kongresa ZKS, ki je bil letos aprila v Ljubljani.

Marks je zapisal, da nobena družba ni perspektivna, če ni tudi ekonomična. Potrebno je torej ustvarjalno in kritično delo. Če vsega tega po vojnem obdobju ne bi bilo, bi ideje okostenele, napredek bi zastal. Naša družba je torej Marksove ideje v tem povojnem času neizpodbitno tudi realizirala. Vsak korak v ustvarjanje in poglobljanje samoupravljanja nam razširja svobodo ustvarjanja. V tem je naša specifičnost, ki je tudi za druge narode postala zanimiva.

Ko so delavci 1. maja 1890 v številnih evropskih in ameriških državah proslavljali svoj praznik, je Engels v Londonu zapisal: »Danes, ko pišemo te vrstice, evropski in ameriški proletariati prvič pregledujeta svoje sile, mobilizirane kot ena vojska pod eno zastavo za isti bližnji cilj: za zakonsko potrditev osemurnega delovnega dne, ki ga je proglasil že Ženevski kongres, prve internacionale in ponovno Pariški kongres tri leta kasneje. Današnji

dan bo odprl oči kapitalistu in veleposestnikom vseh dežel, spoznali bodo, da so proletarci res združeni.«

Ko se oziramo nazaj in razmišljamo o teh Engelsovih besedah, skoraj verjeti ne moremo, da je danes pri nas vse to že zdavnaj uresničeno, da smo pod vodstvom našega Tita šli še veliko dlje, da smo dosegli še mnogo več. Ni težko ugotoviti velikega napredka na vsakem koraku, tudi v naši delovni organizaciji. Dobili smo 42-urni delovni teden s 30-minutnim dnevnim odmorom. Na stotine nas biva v lepo urejenih lastnih hišah, prek 300 sodelavcev pa živi v udobno urejenih stanovanjih. Tudi v obratih je napredek viden na vsakem koraku. Danes je težaško delo, v stari Jugoslaviji tudi v Verigi stalni spremljevalec slehernega delavca, praktično skoraj odpravljeno. Smo gospodarji novih in modernih strojev, ki nam zagotavljajo konkurenčno sposobnost doma in v tujini.

Skoraj v celoti so stare, temne in vlažne prostore zamenjale nove svetlo in klimatsko bolj ali manj urejene zgradbe. V izgradnji pa imamo trenutno največji objekt na Gorenjskem, to

VSEM ČLANOM NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI
IN NJIHOVIM SVOJCEM PRISRČNE ČESTITKE,
DOBRE ŽELJE IN VESELO PRAZNOVANJE
PRAZNIKA DELA 1. MAJA

VIII.

KONGRES
ZKS

SAMOUPRAVNI ORGANI
POLITIČNE ORGANIZACIJE
UREDNIŠTVO GLASILA

je 192 metrov dolgo in 48 metrov široko halo skupno z dodatnimi prostori prek 10.000 m² pokritih površin.

Z izgradnjo tega objekta se bodo sodelavci TOZD industrijska oprema preselili iz sedaj nemogočih delovnih prostorov v arhitektonsko in uporabno moderno zasnovane delovne prostore. Prav tako tudi sodelavci TOZD orodjarna, ki so sedaj pri svojem delu hudo utenjeni. Pridobili bomo tudi nekaj prepotrebnih skladiščnih prostorov, ki nam jih primanjkuje.

Poleg navedenega se ponaša delovna organizacija z enim najlepše urejenim počitniškim domom na Jadranu, kar nam poleg zelo razširjene dnevne rekreacije, ki jo prizadevno or-

ganizirajo sodelavci, prek sindikata nudi udobno preživet del letnega dopusta.

Se in še bi lahko naštevali, kaj vse se je v novi Jugoslaviji spremenilo v prid delovnega človeka. Toda že teh nekaj podatkov nam pove, da so uspehi, doseženi v tako kratkem času neprekosljivi, da je samoupravljanje svojo vsebino potrdilo. Družbeni sistem, ki nam je vse

to omogočil, ki je praktično odpravil največje vsebinske predvojnne napake in izkoriščanje človeka po človeku, je vreden vsake žrtve. To nam je porok za še boljši jutri. Uspehi, ki jih naša samoupravna družba beleži, pa naj bi bili cilj tudi drugim delavcem izven naših meja.

Direktor DO
Golc Vinko, dipl. ing.

1. MAJ — PRAZNIK VSEH DELOVNIH LJUDI

Namen tega sestavka ni pisati na dolgo in široko o značaju PRAZNIKA DELA. Prav pa je, da se spomnimo, da letos teče že 89. leto, od kar je mednarodni delavski kongres v Parizu proglasil 1. maj za delavski praznik. Kmalu po tem kongresu pa so velike množice izkoriščanih delavcev v vseh zahodnoevropskih državah stopile na ulice in javno zahtevale, da hočejo živeti človeka dostojno življenje, da hočejo 8-urni delavnik, socialne pravice, pravice političnega združevanja in delovanja v delavskih organizacijah itd. Oblastniki in industrijalci niso izbirali sredstev, da bi zatrli delavsko gibanje. Prepovedali so praznovanje 1. maja. Tudi v stari Jugoslaviji je bilo prepovedano praznovanje tega delavskega praznika.

V času, ko še mnogi narodi na svetu vodijo borbo za osvoboditev in proti izkoriščanju delovnih ljudi, smo pri nas lahko ponosni in zadovoljni, da ta praznik svobodno praznujemo. Vsa leta po osvoboditvi se iz leta v leto krepi naše gospodarstvo, vse bolj se uveljavlja sodelovanje in odločanje delovnih ljudi o vseh zadevah, vse bolj se vključujemo v mednarodno delitev dela, krepi se ugled Jugoslavije v svetu, življenjski pogoji se iz leta v leto izboljšujejo, vsepovsod se gradi, spreminja se podoba naše države na vseh področjih in še in še bi lahko naštevali.

Praznik dela bomo praznovali letos v družinskem krogu, s prijatelji, sodelavci in znanci v gozdovih, na sončnih in cvetočih travnikih, v planinah, izletih, ogledih zgodovinskih krajev — posebno tistih iz narodnoosvobodilne borbe, mnogi pa bodo odšli na izlete prek meja naše domovine.

Vsepovsod, kjerkoli se bomo mudili, veselili, zabavali, se spomnimo žrtev, ki so padle zato, da smo mi lahko v svobodi z delom ustvarili pogoje, da praznik dela lahko praznujemo svobodno.

Naj živi praznik dela — 1. MAJ!

Po 8. kongresu ZK Slovenije

V pripravi na kongres in na kongresu samem smo komunisti pregledali in kritično ocenili delo, ki je bilo opravljeno po našem zadnjem kongresu in po desetem kongresu ZKJ. Ocenili smo ga v luči prizadevanj za nadaljnje poglobljanje in razvijanje socialističnega samoupravljanja.

Ob našem revolucionarnem delu spoznavamo nenehno, že od tedaj, ko smo pred štirimi desetletji pod Titovim vodstvom zavestno začeli organizirati revolucionarni boj, kako nam Titova vselej ustvarjalna revolucionarna misel pomaga graditi socialistično samoupravno družbo, s kakršno odpravljamo vsakršno izkoriščanje človeka po človeku, vsakemu našemu narodu in narodnosti pa omogočamo, da svobodno in ustvarjalno živi in se razvija v svoji enotni socialistični samoupravni jugoslovanski domovini.

V procesu našega boja za socializem, ki ga uresničujemo na temeljih samoupravljanja, na zavestni volji delovnih ljudi ter na zavestnem hotenju enotne in v revolucionarnem boju prekaljene Zveze komunistov, se naš delovni človek z vsakim dnem bolj zaveda, da je naša socialistična samoupravna domovina njegova prva skrb in hkrati tudi poročilo za njegovo svobodo. Zaveda se tudi, da zblizevanje naših kultur pomaga ustvarjati enotnost med našimi narodi in narodnostmi in jih hkrati kulturno bogati.

Na osmem kongresu ZKS so bile v vrstah komunistov tudi mlade in sveže vrste, ki že danes pomagajo, da bi jutri nadaljevala politiko zveze komunistov in vseh delovnih ljudi naše domovine.

Delo kongresa je v celoti potrdilo, da se boj komunistov in vseh subjektivnih sil že odvija v zavesti in v neposrednih prizadevanjih, da spremenimo dejanske odnose v svojem delovnem in življenjskem okolju na podlagi prvih elementov dohodkovnih odnosov. Otrčamo se začetnih napak, mnogo trdneje se gibljemo v novih opredelitvah in kategorijah dohodkovnih odnosov, samoupravnih institucij političnega sistema, ki temelji in izhaja iz položaja delavca v združenem delu v družbi in družbeni reprodukciji. Akcijska prožnost se vse bolj osredotoča na ključne odnose v družbeni reprodukciji, zlasti na tistih vozliščih, kjer so tendence družbenega odtujevanja še najmočnejše in najbolj trdožive, kjer je še največ odporov in omahovanj. Zato pa seveda ni več dovolj samo splošno priseganje na samoupravljanje, ampak je potreben kreativen napor vseh, da damo konkretne odgovore na vsa vprašanja, za katere ni moč dobiti receptov v nobenih učbenikih.

Kongres je jasno pokazal, da je taka usmeritev dejavnik, ki v neposredni družbeni praksi nakazuje razmejitvene črte med usmeritvami, prizadevanji ter aktivnostjo, ki je v duhu razvoja preobrazbe in razreševanja nasprotij na socialistični samoupravni način na eni strani in tistimi, ki skušajo ohraniti obstoječe razmere. Kongres je nedvoumno opozoril na medsebojno povezanost in odvisnost med nadaljnjim razvojem socialističnega samoupravljanja in uveljavljanja dohodkovnih odnosov ter delavčevega položaja in družbeni reprodukciji in družbi. Vedno uspešnejše in jasnejše je samoupravno socialistično obvladovanje tekočih gospodarskih in družbenih gibanj. Kongres se je jasno opredelil za hitrejšo ustvarjanje pogojev, v katerih se bo delavec, delovni človek razvijal kot celovita svobodna osebnost združenega dela, začrtal je nadaljnje smeri v razvoju družbene dejavnosti ZK,

devanji, da spremenimo dejanske odnose v svojem delovnem in življenjskem okolju na podlagi prvih elementov dohodkovnih odnosov. Otrčamo se začetnih napak, mnogo trdneje se gibljemo v novih opredelitvah in kategorijah dohodkovnih odnosov, samoupravnih institucij političnega sistema, ki temelji in izhaja iz položaja delavca v združenem delu v družbi in družbeni reprodukciji. Akcijska prožnost se vse bolj osredotoča na ključne odnose v družbeni reprodukciji, zlasti na tistih vozliščih, kjer so tendence družbenega odtujevanja še najmočnejše in najbolj trdožive, kjer je še največ odporov in omahovanj. Zato pa seveda ni več dovolj samo splošno priseganje na samoupravljanje, ampak je potreben kreativen napor vseh, da damo konkretne odgovore na vsa vprašanja, za katere ni moč dobiti receptov v nobenih učbenikih.

Občni zbori OOS

Znano je, da se je mandatna doba sindikalnim organom končala dve leti pred potekom. Zato smo morali tudi mi izvesti občne zборе namesto letnih skupščin. Tako se je tistim, ki so bili ponovno izvoljeni, mandatna doba podaljšala za dve leti.

Vzdrževanje je imelo občni zbor v hotelu Svoboda na Bledu. Navzočih je bilo 52 članov ali 27 % od skupnega števila (189). V izvršni odbor so bili izvoljeni: Terseglav Bojan — predsednik, Moličnik Rajko — podpredsednik, Veron Bela — tajnik, Kunčič Matija — poverjenik za šport, Janežič Boris, Jelenc Stane, Dolinar Anton, Humerca Vladimir in Resman Ivan. Kulturni poverjenik je Jelenc Dušan, predsednik NO pa Lipuš Slavko.

Občni zbor TIO je bil prav tako na Bledu v hotelu Svoboda. Od 109 članov je bilo navzočih 55 ali 50,4 %. V IO OOS so bili izvoljeni: Gros Franc — predsednik, Koselj Gaber — podpredsednik, Klinar Irena — tajnik, Ješe Mičo — športni poverjenik, Kunstelj Janko — kulturni poverjenik in Kučič Albin. Predsednik NO je Antonič Marjan.

Tudi občni zbor OOS sidrne verige je bil v hotelu Svoboda na Bledu. Od 124 članov je bilo navzočih 42 ali 33,9 %. Novi IO OOS sestavljajo Derossi Anton — predsednik, Zajdler Marjan — podpredsednik, Kodras Ivo — tajnik, Pungercar Jože, Bobič Janez, Avsenik Janez, Heberle Olga, Galič Djuro, Mujezinović Nusiša, Gorenčič Anica in Marjan Blaž. Športni poverjenik je Primožič Zdravko, ki je obenem predsednik NO, Lukan Polonca pa je kulturni poverjenik.

Občni zbor OOS kovačnica je bil tudi v hotelu Svoboda, ki se ga je udeležilo 58 članov ali 38,8 % od vseh 149 kolikor jih imamo. V IO OOS so izvoljeni: Piškur Peter, predsednik, Pogorevc Hubert — podpredsednik, Šmid Janez — tajnik, Bagi Tomo — poverjenik za šport, Beguš Franc, Leptir Stojan, Kovačič Ivan, Košir Rudi, Dvoršak Jože, Serajnik Lojzka in Rijavec Marjan. Predsednik NO je Sovič Jože, kulturni poverjenik pa Legat Olga.

Občnega zbora OOS verigarna, ki je bil v hotelu Svoboda na Bledu, se je od vseh 248 članov udeležilo le 74 ali 29,8 %. V IO OOS so izvoljeni: Jemc Ciril — predsednik, Bele Jože — podpredsednik, Larisi Faniša, Gatej Romana, Bogataj Liljana, Debelak Vito, Dolžan Marija, Pogačar Marija, Plemelj Blaž, Mursič Franc in Negro Irena. Predsednik NO je Korošec Franc, športni poverjenik Pfajfar Alojz in Fajfar Jože, kulturni poverjenik Klavara Zdravko.

Sindikata vijakarne je imel občni zbor v Druženem centru Lesce. Od 192 članov se ga je udeležilo 60 ali 31,3 %. V novi IO OOS so bili izvoljeni: Pintar Ivan — predsednik, Stiperski Marjan — podpredsednik, Beznik Jožica — tajnik in obenem poverjenik za kulturo, Selan Emil — športni poverjenik, Burič Jusuf, Marič Ivica, Časar Hedvika, Pogačar Jožica, Bizjak Anton, Pagon Zora in Dežman Franc. Predsednik NO je Zupan Ivo.

Člani iz skupnih služb so imeli občni zbor v Park hotelu na Bledu. Od 292 članov OOS jih je bilo prisotnih 95 ali 32,5 %. V IO OOS so izvoljeni: Majer Tomaž — predsednik, Čilenšek Alojz — podpredsednik, Pisek Silva — tajnik, Hozjan Jože, Korošec Ivanka, Kelih Nada, Erjavec Vida, Tolar Aleksander, Ambrožič Jože, Meterc Franc, Humar Brane, Konda Tončka, Zupan Lado, Noč Ivica in Zornik Marija. Poverjeniki za šport so: Vovk Franc, Humar Brane in Ravnik Jože, kulturni poverjeniki pa Nerat Jožica in Noč Ivica.

v celoti je potrdil usmeritev, ki dejavnost ZK neposredno povezuje z dejavnostjo delavcev in delovnih ljudi.

Z nenehno politično akcijo vseh subjektivnih sil smo potisnili na rob družbenopolitičnega dogajanja tiste nosilce negativnih teženj, ki imajo v naši družbi objektivne korenine in bi se mogli razrasti, če ne bi bilo take povezanosti ZK z množicami, če ne bi politika ZK ustrezala interesom teh množic, če ne bi spodbujala njihove energije in pobud. Tako pa bomo ravnali tudi v bodoče.

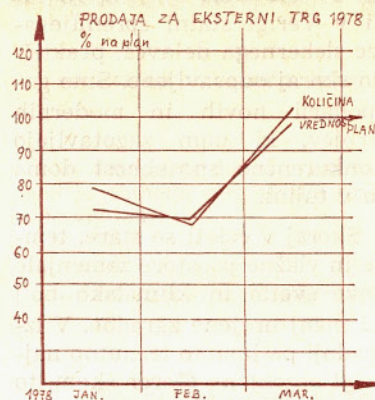
S tako aktivnostjo se vse bolj približujemo ustvaritvi vizije Ivana Cankarja, ko je dejal: »Jaz, bratje, pa vem za domovino, in vsi mi jo slutimo, kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno s stoterimi obrestmi. Naša domovina je boj in prihodnost, ta domovina je vredna najlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo zrasla naša domovina. Vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici.« P. M.

Poslovni uspehi v prvem tromesečju

Ob koncu trimesečja ugotavljamo rezultate poslovanja, iz katerih je razvidno, da je bila dosežena proizvodnja v primerjavi s planirano zadovoljiva, zaostala pa je eksterna realizacija. TOZD vijakarna je v marcu količinski plan presešla za 5 %, vrednost pa je nižja od predvidene za 10 %. V prvih treh mesecih je bila količinska proizvodnja 888.934 kg, kar je v primerjavi s planom 101 %. Prodali so 945.631 kg vijakov, kar predstavlja 107 % na plan oziroma 6 % več kot je bilo izdelanega. Zaloge vijaknega blaga so imele lani ves čas tendenco porasta, kar je negativno vplivalo na finančni uspeh TOZD vijakarne. Zato je bilo znižanje zalog nujno.

TOZD verigarna je v marcu izdelala 350 ton verig in s tem presešla količinski plan 6,3 % in vrednostnega 28,3 %. Za vse tri mesece je značilna uspešna proizvodnja, saj je nad planirano za 3 %. Prodaja zaostaja za proizvodnjo in tako so zaloge porastle. Na to vpliva sezonski značaj proizvodnje. Če primerjamo vse tri mesece, vidimo, da je obseg prodaje v januarju 182 ton, v februarju 222 ton, v marcu pa že 386 ton.

V TOZD sidrne verige so v marcu dosegli najvišjo proizvodnjo v letošnjem letu. V prvih dveh mesecih je proizvodnja precej zaostajala, v marcu pa je presešla planirano za 11 % količinsko in 9 % vrednostno, pri tem pa je proizvodnja za eksterni trg 15 % pod planom, za interni trg pa presešla plan za 11 %.

Še vedno zaostaja proizvodnja močnejših dimenzij sidrskih verig. Kumulativni podatek o doseganju proizvodnje za eksterni trg pove, da smo izdelali 1.139 ton, kar je 64 % od predvidene. Prodaja pa je bila v prvem tromesečju 1.308 ton, se pravi, da je bila večja od prodaje in so se zaloge gotovih izdelkov znižale. V TOZD sidrne verige se pojavlja vprašanje realnosti gospodarskega načrta pri postavitvi sidrne verige, saj v prvih mesecih ni bilo pogojev za normalno proizvodnjo, delno zaradi pomanjkanja naročil, delno zaradi oskrbe z repromaterialom.

V TOZD kovačnica so v prvem tromesečju izpolnili plan-

sko obveznost 92 %, pri tem pa je proizvodnja za eksterni trg enaka predvideni, za interni trg je manjša od predvidene zaradi povezave s proizvodnjo sidrskih verig, za katere ni bilo dovolj naročil. Tudi prodaja je bila ugodna, saj si komerciala zelo prizadeva, da bi si pridobila tržišče za kovaške izdelke.

V TOZD orodjarna je bil proizvodni plan vrednostno skoraj dosežen, vendar s proizvodnjo orodja ne moremo biti zadovoljni, saj ne zadovoljuje potreb. Vse preveč je bilo opravljeno režijskega dela in premalo po delovnih nalogih. Da bi se stanje izboljšalo, je bila imenovana posebna strokovna komisija, ki naj bi proučila sedanje razmere in predlagala ukrepe za izboljšanje.

TOZD vzdrževanje vrednostnega plana ni realiziral, vendar je skušal naloge reševati čimbolje, pogosto z nadurnim delom.

Kljub težkim pogojem v proizvodnji in zaradi pomanjkanja delovne sile je TOZD industrijska oprema letos uspešen. Še posebno dober rezultat je bil dosežen v marcu, ko je bila dosežena prodaja 4.259.000 din, kar je 49 % več od predvidene. V tem mesecu so bili realizirani prvi iz serije strojev, ki

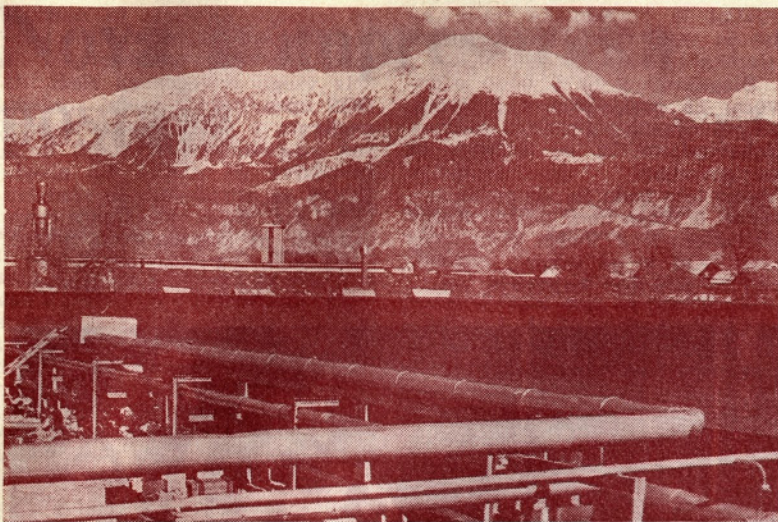

so nov proizvod. To predstavlja velik uspeh za vse delavce TOZD industrijska oprema. S tem so dokazali, da ima njihov proizvodni program dobre razvojne možnosti. V novi hali bo proizvodnja lahko normalno živela.

Če si ogledamo tržni položaj, vidimo, da je realizacija na domačem trgu zadovoljiva, zaostaja pa izvoz, saj smo uspeli v prvih treh mesecih izvoziti le za 480.000 dolarjev. V prihodnje se bo stanje izboljšalo, saj je komerciala uspelo skleniti pogodbo o izvozu drobnih lesnih vijakov na Poljsko, kar bo realizirano v drugem in tretjem kvartalu.

Povprečni osebni dohodki, izplačani 15. 2. 1978 so bili: Železarna Jesenice 5.013 din, Železarna Ravne 5.221 din, Železarna Štore 5.102 din, Plamen 5.079 din, Tovil 5.121 din, Veriga 5.094 din, Žična 4.526 din in DSSS 7.633 din.

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

Ob 27. aprilu

27. aprila 1941. leta je bil na pobudo Centralnega komiteja KPS sklican sestanek Osvobodilne fronte slovenskega naroda. V hiši Josipa Vidmarja pod Rožnikom v Ljubljani so se zbrali predstavniki KPS, ki je organizirala in vodila sestanek, predstavniki sokolov, socialistov in kulturnih delavcev Slovenije. Komunistična partija Jugoslavije, ki jo je vodil tov. Tito, je v teh časih snovala velike akcije in načrte za oborožen boj proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Cilj je bil zbrati in organizirati vse napredne sile v Jugoslaviji v boju proti sovražnikom. To je prišlo do izraza tudi na omenjenem sestanku, kjer je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Bil je sprejet program dela, ki je določal, da je treba takoj pričeti z organizacijo oboroženega upora proti okupatorjem za osvoboditev slovenskega naroda. Kaj se je dogajalo po tem dogodku, je znano.

Tako je 27. APRIL 1941 postal zgodovinski dan in proglašen za praznik »USTANOVITEV OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA«, ki ga kot republiški praznik praznujemo vsako leto.

Dolžni smo povsod in vedno obujati spomine, ki so povezani s tem datumom in prenašati izročilo na mlajše generacije. Naj ostane to eden od najpomembnejših datumov v naši zgodovini.

Ena pomembnih nalog, hkrati pa tudi temeljnih vrednot člana zveze komunistov, ki je danes, bolj kot kadarkoli, postavljena v ospredje, je, da se vsak komunist zave svoje vloge in odgovornosti, ki jo kot član naše organizacije ima, to je, da odgovorno sprejema naloge, ki jih današnji čas postavlja predenj in ki so odraz hotenj delovnih ljudi v slehernem delovnem in življenjskem okolju. Hkrati se mora usposablјati, da bi bil tem nalogam kos. To delo pa je danes mnogo težje kakor tedaj, ko je partija neposredno obvladovala ključne točke odločanja in dajala direktive vsem drugim družbenim dejavnikom. Zato se je močno povečal pomen teoretičnega dela in usposablјanja.

France Popit na VIII. kongresu ZKS

Ne število, kvaliteta!

Nobenega dvoma ni, da je v tem revolucionarnem obdobju uveljavljanja in utrjevanja samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov prisotnost zveze komunistov v vseh teh procesih nujna in izjemno pomembna. Vendar pa ne samo pasivna prisotnost, temveč predvsem kvaliteta partijskega dela v osnovnih organizacijah in slehernega člana posebej, pa tudi na drugih ravneh. Zdaj, ko je v ospredju bitka za odločujoč položaj delavca v združenem delu in za njegov dejanski vpliv na gospodarjenje in delitev dohodka, postaja tudi vse bolj pomembna aktivnost komunistov v temeljnih samoupravnih okoljih. To pa ne pomeni, da je aktiven samo na partijskih sestankih v svoji osnovni organizaciji ZK in da je delovanje na sestankih zadnja stopnica njegove aktivnosti. Aktivnost se zanj tu ne sme končati, pač pa se mora nadaljevati v mnogoterih smereh. Tu gre za usklajeno delovanje komunistov v sindikatu, v komisijah in sekcijah socialistične zveze, v mladinski organizaciji, delavskem svetu, pa tudi v delegacijah in drugod, skratka povsod, kjer se interesno povezuje.

Če pa bi dali pod drobnogled resnično aktivnost slehernega, ki ima partijsko knjižico, bi skoraj v vsakem okolju dobili zajeten seznam komunistov, ki bi sodili pod tiste člene statuta, ki zahtevajo kritično obravnavanje člana ZK, kot so pasivnost, neudeleževanje sestankov osnovne organizacije in podobno. V nekaterih občinah celo ugotavljajo, da je tudi po 40 % in več komunistov neaktivnih. To prav gotovo ni rožnata slika in bilo bi nujno raziskati vzroke, ki bodo potem tudi nakazali reševanje tega problema.

Vsekakor ni dovolj, da se v osnovnih organizacijah v poročilih samozadovoljno pohvalijo s številom novosprejetih članov. Veliko bolj realno slika bi dobili, ko bi ocenili, ali je številčno močnejša osnovna organizacija ZK tudi bolj odločno posegla v spreminjanje razmer v svojem okolju. Bolj pomembno je, ali so bili ti novosprejeti tudi med najbolj progresivnimi člani kolektiva. Kaj in koliko vedo o temeljni programski usmeritvi ZK, kakšni so kot osebnosti, ali so to ljudje, ki jim okolje zaupa in bodo potegnili za seboj v akcijo večino. Kljub merilom za sprejem v ZK pa ob tem v osnovnih organizacijah premalo razpravljamo. Komunist mora biti dober in discipliniran delavec, komunikativen, skratka v svoji aktivnosti se mora ločiti od nekomunista.

Zato bi bilo prav, ko bi v osnovnih organizacijah ZK tem vprašanju posvetili več pozornosti in najmanj en sestanek. Zveza komunistov ne potrebuje neaktivnih, pač pa odločne in predane borce za samoupravljanje in nove družbenoekonomske odnose.

Marjan Puhar

Odgovori na vprašanja

Vodji TOZD vzdrževanja, dipl. ing. Petru Vogelniku smo zastavili nekaj vprašanj. Vprašanja in odgovore nanje objavljamo v nadaljevanju.

VPRAŠANJE:

Lani je bil TOZD vzdrževanje zelo uspešen. Kateri vzroki so po vašem mnenju vplivali na tak uspeh?

ODGOVOR:

Rezultati dobrega poslovanja TOZD v preteklem letu so predvsem v popolnem upoštevanju sanacijskega programa, ki je bil izdelan v začetku 1. leta. Povečala se je količina dela (velikih popravil je bilo za 18 % več, rednega vzdrževanja za 13 % ob istočasnem povečanju delovne sile za 9 %) in porast kvalitete dela (izdelanih nekaj popolnoma novih strojev, transportnih trakov), saj ponudbe in povpraševanja za vzdrževanje strojnega parka prihajajo tudi od zunaj, npr. Murka Lesce, Carinarnica Jesenice, Kovinar Jesenice, Kovinarska delavnica Bled, itd.).

VPRAŠANJE:

V TOZD vzdrževanje je vsak mesec opravljenih največ nadur. Ali se vam zdi to umestno, ali bi bilo bolje zaposliti dodatne delavce?

ODGOVOR:

Narava dela vzdrževalca je, da opravlja večja popravila strojev in naprav takrat, ko ostala tovarna ne dela. Od tod tudi nadure. Tudi ob povečani delovni sili bi še vedno morali velikokrat popravljati v dela prostih dneh. Popravilo energetskih postrojev pa sploh vedno opravljajo samo v dela prostih dneh.

VPRAŠANJE:

V TOZD vzdrževanje je velik problem pomanjkanje delovnih prostorov, še posebno v vodovodni in elektro delavnici. Kako mislite rešiti ta problem?

ODGOVOR:

Res je, problem prostora je velik. Nekatere delavnice delujejo v skoraj nemogočih razmerah, npr. konstrukcijska delavnica. Nič boljše stanje ni v elektro delavnici, nimamo prostora za mehanično delavnico, akumulatorsko postajo, pleskarje, elektro preventivo itd. Del problema se bo rešil z izgradnjo nove konstrukcijske delavnice.

VPRAŠANJE:

Na zborih delavcev v TOZD vzdrževanje pri sprejemanju najrazličnejših odločitev navadno ni problemov. Kako ste do-

segli tak nivo samoupravljanja?

ODGOVOR:

Z razlaganjem in dogovarjanjem ter z visoko zrelostjo samih delavcev to ni težko.

VPRAŠANJE:

Ali vaši delegati seznanjajo sodelavce z dnevnim redom sej raznih organov in jih obveščajo o sklepih in na kakšen način?

ODGOVOR:

Da, redno z razlaganjem delegatov po skupinah in z neposrednimi stiki delegatov z delavci.

VPRAŠANJE:

Kakšni so problemi z delovno silo?

ODGOVOR:

Predvsem primanjkuje kvalificirane delovne sile. Fond te sile pa se zmanjšuje tudi z odhajanjem te delovne sile v srednje šole. Na vsak način bi bilo potrebno urediti stimuliranje kvalificiranih kadrov, če hočemo, da v bodoče ne bo pomanjkanje po tej vrsti delavcev.

VPRAŠANJE:

S kakšnimi problemi se kot vodja TOZD najpogosteje srečujete?

ODGOVOR:

Med drugim s problemom vzdrževalnih prostorov, pomanjkanjem kvalificirane delovne sile, problemom rezervnih delov, ki jih ni na našem trgu, problem rezervnih delov z vzhoda, problemom termične obdelave (zaradi proizvodnje), velike dotrajanosti nekaterih obratov (stara kovačnica, galvanika, stara kompresorska postaja, skladišča goriv in maziv in problemom prenatrpanosti pisarniških prostorov). Še vedno je tovarna brez rezervnega agregata za napajanje z električno energijo.

VPRAŠANJE:

Kako sprejemate status TOZD splošnega pomena?

ODGOVOR:

Potrebno bo počakati na finančni rezultat trimesečnega poslovanja.

VPRAŠANJE:

Kako naj bi se po vaše razvijali dohodkovni odnosi med TOZD vzdrževanje in proizvodnimi TOZD?

ODGOVOR:

Na to vprašanje ni lahko odgovoriti, vendar bo potrebno ta problem osvetliti z več strani, v skladu z zakonskimi določili.

Peter Vogelник, dipl. ing.

9. maj — dan zmage

Prve dni maja 1945, mesecu cvetja in veselja, po štirih letih nepopisnega trpljenja slovenskega naroda, smo pričakovali veliki dogodek, dan osvoboditve, dan zmage nad nacističnimi zavojevalci. Vseposvods so se pomikale dolge kolone osvobojenih vojakov v zelenih uniformah — skupaj z domačimi izdajalci proti Avstriji. Bežali so upognjenih glav in z veliko naglico pred trdo pestjo naše armade in v strahu pred zasluženimi kaznijo. Spremljali so jih mrki pogledi, stisnjene pesti in grožnje naših ljudi, ki so zahtevali pravično kazen za vse zločine in grozodejstva, ki so jih storili našim ljudem na naši zemlji.

Takrat je slovenski narod skupaj z vsemi narodi in narodnostmi v Jugoslaviji proslavljati veliko zmago ne samo nad nacizmom, ampak tudi zmago delavskega razreda nad protiljudskimi režimi. Okupator je bil pregnan iz naše dežele, zločinci so dobili zaslužen kazni, žal pa so mnogi uspeli zbežati roki pravice in še danes skušajo škodovati našemu samoupravnemu razvoju. Nacistični zavojevalci, ki so začeli drugo svetovno vojno, so imeli za končni cilj podjarmiti vse narode na svetu. To jim ni uspelo, vendar je moralo mnogo milijonov ljudi umreti bodisi v taboriščih, na bojiščih, v zaporih, pri kolih ali kako drugače. Tudi Jugoslavija je dala prek 1.700.000 žrtev. Čeprav je odtlej minilo mnogo let in bi nekateri, ki jim ni všeč naš socialistični samoupravni razvoj in vsestranski napredek, želeli, da gre to v pozabo, pa jim povemo, da tega ne bomo nikoli pozabili in nikomur ne bomo dovolili, da se strahote minule vojne ponove. Mlada generacija, ki strahot vojne ni doživela, in generacije, ki pridejo za nami, so dolžne ohranjati spomine na te slavne dni naše zgodovine. Zato mora 9. maj, dan zmage nad nacizmom, ostati večno zapisan v srcih vseh svobodoljubnih ljudi na svetu.

N. B.

ČLANKE ZA ŠT. 5
SPREJEMAMO DO
15. MAJA 1978

Finančno poslovanje sindikalnih organizacij

Po zakonu o knjigovodstvu (Ur. list SFRJ 58/76) se sindikati in vse DPO prištevajo med uporabnike družbenih sredstev. Na podlagi tega zakona je bila izdana uredba o posebnem kontnem planu in bilancah, ki predpisuje način finančnega poslovanja tudi za vse DPO. Nedavno je izšel tudi pravilnik o vsebini kontnega plana. Tako morajo vse organizacije sindikatov ločiti upravljanje blagajniškega in bančnega poslovanja po posebnem kontnem planu, predložiti v določenem roku polletni obračun in zaključni račun službi družbenega knjigovodstva, voditi poslovanje preko žiro računa, voditi knjige prispelih računov, evidenco osnovnih in obratnih sredstev ter obračunavati amortizacijo. Od 1. 1. 1978 moramo voditi finančno poslovanje po novem kontnem planu. Ne le prehod na novi način finančnega poslovanja, temveč tudi celotno analiziranje organiziranosti in razvoja sindikatov med obema kongresoma nas zavezuje, da pregledamo in ocenimo področje finančnega poslovanja in dogovorjene finančne politike. Sekretariat predsedstva RS ZSS je v zvezi

kovna in operativna dela. Pri tem pa se sindikati ne odreka svojemu odgovornosti in nalogam za nadaljnji razvoj dobrega gospodarjenja z družbenimi sredstvi na področju družbene prehrane, kulture, oddiha, rekreacije, športa itd.

Vse to kakor tudi oprema pisarniških in drugih prostorov, v katerih deluje sindikat, drobni inventar in drugo, kar sindikat potrebuje za poslovanje, ne more biti predmet odločanja ali upravljanja sindikalnih organov, ampak je to stvar delavcev in samoupravnih organov v TOZD in OZD, da z ustrezno opremo, tehniko in drugimi pogoji omogočijo nemoteno delovanje sindikatov, kakor tudi ostalih DPO. Na podlagi opravljenih pregledov o finančnem poslovanju OOS v SRS je ocenjeno, da predstavlja tisti del članarine, ki ostaja OOS samo eno petino, drugo petino ostali dohodki sindikata in kar tri petine dotacije, ki jih nakazujejo organi upravljanja OOS, bodisi za rekreacijo, šport, izlete, ekskurzije, socialne pomoči in podobno, bodisi za namene, ki večkrat niso v skladu s finančnimi predpisi, kot na primer dotacije drugim društvom in organizacijam. V sindikatih večkrat sprejemamo dotacije iz sklada skupne porabe, kar praviloma ne bi smeli. Zato je tudi predlog RS ZSS, da se odnosi do pridobivanja finančnih sredstev OOS zaostrijo in da se financiranje OOS uskladi z že omenjenimi kriteriji. To pomeni, da OOS praviloma razpolagajo le s sredstvi iz članarine, obenem pa se mora OOS politično mobilizirati, da se bodo delavci pri načrtovanju in oblikovanju sklada skupne porabe zavedali svojih potreb in temu primerno oblikovali ta sklad, ki naj bo na razpolago za sindikalno aktivnost vseh zaposlenih.

Kot uporabniki družbenih sredstev moramo sindikati voditi finančno poslovanje, blagajniške posle in knjigovodstvo, kar pomeni, da OOS morajo imeti voljenega blagajnika in vodjo knjigovodstva. Ker to v OOS ni mogoče zagotoviti, je predlog od strani RS ZSS, da bi blagajnik ostal kot voljeni funkcionar, vodjo knjigovodstva pa bi določili po službeni dolžnosti izmed delavcev v finančni službi v TOZD, DS ali DO. Zato bi morala fi-

nančna služba v katalogu delovnih nalog predvideti tudi delo vodenja knjigovodstva OOS. Vsaka OOS ima svoje knjigovodstvo, svoj finančni plan in svojo bilanco. Zaradi racionalnosti ima lahko več OO skupni žiro račun, ali pa vsaka svojega, kar je stvar dogovora. Vse to pomeni, da morajo sredstva, ki so jih OOS razen članarine sprejemale ali zbiralale od delavcev ali DO za razne namene, odvesti v knjigovodstvo OZD, ki ta sredstva izkazujejo na posebni evidenci in jih po nalogu določenega organa ali pooblaščenega osebe uporablja za določene namene. Če pa se vse OOS dogovorijo za skupnega knjigovodja in za skupni žiro račun, se v tem primeru vodi eno knjigovodstvo in dela samo eden periodični obračun oziroma zaključni račun. Pri tem pa se vodi ločeno poslovanje za vsako OOS. Kljub temu pa mora vsaka OOS imeti svojega voljenega blagajnika, eden od teh pa je pooblaščen blagajnik za poslovanje preko žiro računa. O tem se OOS dogovorijo obenem z dogovorom o skupnem žiro računu.

Za vse OOS kot uporabnike družbenih sredstev velja ločitev finančne in knjigovodske funkcije. Blagajnik bo v bodoče op-

ravljal le blagajniške posle, ne bo pa smel voditi knjigovodstva sindikata.

Blagajniki v OOS bodo odgovorni za poslovanje z gotovino, za pravočasno poravnavo računov dobaviteljem in za bančno in knjigovodsko dokumentacijo. Vsako leto bodo na skupščini poročali o finančnem poslovanju v preteklem letu. Vodja knjigovodstva OOS je po zakonu odgovoren za pravilno knjiženje, sesta-

vo letnega obračuna in zaključnega računa ter za pravilno uporabo finančnih predpisov.

Iz vsega navedenega sledi, da OOS upravljajo z vsemi sredstvi sindikata v OZD. Zaradi tega ni več mogoče posebej voditi knjigovodstva za KOOS. Na nivoju KOOS se združujejo le sredstva OOS kot delež za financiranje skupnih in dogovorjenih potreb.

Predsednik KOOS
Jože Hozjan

Kovačnica v prvem četrletju

Prvi trije meseci letošnjega leta so za nami (strokovno bi rekli prvi kvartal), tako da lahko naredimo nekaj primerjav in tako ocenimo uspešnost ali neuspešnost našega dela.

Z besedami »našega dela« sem mislil na vse tiste, ki posredno ali neposredno vplivajo na storilnost, poslovnost, skratka na čim boljše realizacijo postavljenih planov.

Planov je v tovarni veliko, vendar si oglejmo le tiste, ki bi morali zanimati slehernega v TOZD, saj vplivajo na debelino »kuverte«. Na debelino »kuverte« torej najbolj vplivata:

- plan proizvodnje in
- plan prodaje,

zato si ju vsaj površno oglejmo.

TOZD kovačnica, torej vsi, ki v kovačnici ali za kovačnico delamo, smo si zadali nalogo (si postavili plan), da bomo letno izdelali in prodali dobrih milijon petsto tisoč kg izdelkov, vrednih skoraj osem starih milijard. Če omenjene kg in dinarje razdelimo na 12 mesecev, dobimo mesečni plan, in sicer 127.691 kg in 6.412.657 din. Če hočemo, da dobimo »celo plačo«, moramo torej izpolnjevati postavljene mesečne plane.

Kako nam je to uspelo v prvem kvartalu, je razvidno iz naslednje razpredelnice:

DOSEŽENO — REALIZIRANO					
Mesec	proizvodnja		odprema — prodaja		
	kg	%	kg	din	%
Januar	127.962	100,2	118.592	6.693.886	104,4
Februar	128.287	100,5	128.443	6.241.543	97,3
Marec	125.185	98,0	127.236	7.502.630	117,0
Skupaj za I. kvartal	381.434	99,6	374.271	20.438.059	106,2

Iz razpredelnice lahko razberemo marsikaj. Npr. da TOZD kljub približno 20 % višjemu planu kot lani dela uspešno. Da v prvih mesecih niso bist-

veno porastle zaloge gotovih izdelkov ter da je prodaja za približno 6 % boljša od proizvodnje. Pri izračunu % prodaje sem namreč računal vrednost, pri proizvodnji pa količino. Iz razpredelnice lahko ugotovimo, da smo poslovali dobro, za kar gre pohvala vsem od kurjača, kovača, brusilca, mojstrov do vodja TOZD.

Nedvomno pa bi bili rezultati proizvodnje in prodaje še boljši, če se dnevno ne bi srečevali s problemi, kot so:

- ni orodja,
- ni materiala,
- pokvarjen stroj

in še, če bi se vsak na svojem delovnem mestu zavedal, kaj pomeni vsaka izgubljena minuta.

Naj spet omenim plan, tokrat mesečni operativni plan (mesečni razpored dela po strojih in fazah dela), ki je izdelan po minutah. Plan je izdelan po minutah, vendar učinkovitih, delovnih, produktivnih in ne izgubljenih. Vsaka izgubljena minuta namreč pomeni, spremembo roka dobave nekega izdelka. Sami pa vemo, kako je hudo, če česa ob določenem času ne dobimo (orodje, material itd.).

Površni pogled v skladišče gotovih izdelkov kovačnice da

pomeni, da nimamo na zalogi vseh dimenzij, oblik in velikosti izdelkov, ki jih standardno delamo. Vse prve tri mesece letošnjega leta nam je stalno manjkalo 35 do 50 različnih vrst izdelkov. Najbolj problematično je pri vrstnih locnjih (omče) in nateznih maticah (stezalice). Naj poudarim, če se stanje ne bo kmalu izboljšalo, se bojim, da bomo zaradi tega izgubili nekaj »močnih« kupcev.

Pri vseh grupah izdelkov (kovaških) je letos prodaja sicer občutno močnejša kot v istem obdobju lani, le za elevator locnje tega ne bi mogel trditi. Upam, da bomo z boljšo kvaliteto materiala za locnje, s tem pa tudi z boljšimi locnji, kupce ponovno pritegnili tudi za to vrsto izdelkov.

Naj za konec poudarim, da z vsako izgubljeno minuto, z vsakim kilogramom izmeta, z vsakim nekvalitetno izdelanim odkovkom na trgu, pred kupci zdrsnemo za eno stopničko navzdol in kar je nižje je manjše, kar je manjše, je tanjšje, to pa velja »tudi pr' kovert«.

Franc Ankerst

ZAHVALA

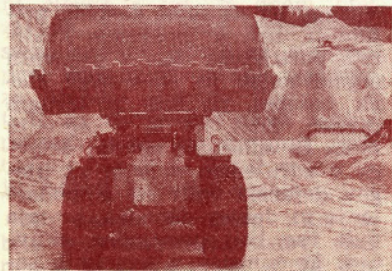
Sodelavcem TOZD Vijakarna se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo, ki sem ga dobila ob upokojitvi. Iskreno se zahvaljujem tudi sodelavcem skupine obrežilnih strojev, ki so mi ob tej priložnosti poklonili lepo in praktično darilo. Vsem skupaj želim mnogo delovnih uspehov ter osebne sreče.

Anica Troha

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta se najlepše zahvaljujem OOS TOZD Vijakarna za venec, izraze sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Jože Resman I. z družino

s tem sprejel nekatera izhodišča za nadaljnjo obravnavo.

Gre tudi za odpravo premoženja, s katerim ponekod še vedno upravljajo OOS. To so počitniški domovi, počitniške prikolice, obrati družbene prehrane, tovarniški bifeji, avtomati za tople in hladne napitke, športni objekti in podobno. Za OOS ni več primerno niti potrebno upravljanje s takimi objekti, saj tako delo sindikalne delavce preveč obremenjuje. Povsod tam, kjer tako poslovanje še obstaja, morajo sindikati to prepustiti delavcem v TOZD in DSSS ter zadolžiti ustrezne službe (kadrovska, obrat družbene prehrane, finančna in druge), da opravljajo vsa stro-

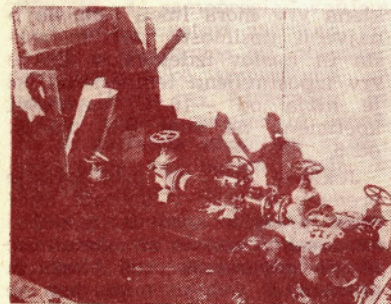
SPOPAD Z NEAKTIVNOSTJO, OMAHOVANJA, MALOMEŠČANŠČINO IN KARIERIZMOM

Predsednik CK ZKS France Popit je v uvodnem referatu na prvem plenarnem zasedanju VIII. kongresa ZKS uvodoma orisal zgodovinsko pot zveze komunistov, ki je v obdobju med sedmim in osmim kongresom slavila 40-letnico ustanovnega kongresa, podčrtal vlogo dela in misli tovariša Tita, Edvarda Kardelja ter drugih predanih jugoslovanskih revolucionarjev: Borisa Kidriča, Franca Leskoška-Luke, Miha Marinka in drugih, orisal aktualne zunanje in notranje politične razmere in naloge naše družbe ter komunistov še posebej. Iz njegovega referata povzemamo naslednji odstavek:

»Najpomembnejše je to, da se bo vsak komunist zavedal odgovornosti, ki jo je z vodilno idejnopolično vlogo v naši družbi prevzela zveza komunistov in s tem tudi on sam. Gre predvsem za to, da se odločno spopademo s politično neaktivnostjo, omahovanjem, malomeščanščino in karierizmom v lastnih vrstah ter da visoko dvignemo moralne vrednote naše revolucije, ki jih moramo člani zveze komunistov z delom razvijati in urejevati. Le s kritično analizo konkretnih družbenih odnosov in z revolucionarno aktivnostjo članstva v osnovnih organizacijah zveze komunistov in vodstev za njihovo spreminjanje, se bo lahko zveza komunistov tudi v današnjih pogojih socialističnega samoupravljanja uveljavila kot ustvarjalna sila, kot najnaprednejši odred delavskega razreda, ki je sposobna, da pokaže tako poti reševanja vsakodnevnih družbenih protislovij, kakor tudi smeri razvoja socializma in samoupravne demokracije ter izbere poti, oblike in sredstva akcije za njihovo uresničevanje.

Nova kompresorska postaja

Za proizvodnjo v naši tovarni se vedno bolj uporablja komprimirani zrak. Tako pri pnevmatskih strojih kakor tudi za odpihovanje polizdelkov pri dvoudarčnih stiskalkah ter v obratu sidrnih verig in kovačnici za čiščenje uto- pov. V sami tovarni obstoji kompresorska postaja (bila je postavljena leta 1967) tipa »Alup« z zračnim hlajenjem ter nekaj kompresorjev v obratih (OTV in kovačnici) tipa »Trudbenik« Doboj.

Po vse večji uporabi komprimiranega zraka v proizvodnji je obstoječa postaja postala po kapaciteti premajhna. Zaradi tega so vedno večje okvare na njej, pa tudi ni uporabna za neprekinjeno obratovanje. Velik problem je tudi z uvoženimi deli na njej. Tudi vse preveč kondenzanta vsebuje ta komprimiran zrak, zato kvarno vpliva na pnevmatske elemente. Zato smo se odločili za novo kompresorsko postajo, ki je locirana pri novi kotlarni, tako da imamo vso energijo skupaj. Tod bo tekla še zemeljski plin in industrijska voda (toplotna, plinska in komprimirani zrak). S tem se zelo pocenijo stroški vzdrževanja,

saj bo zaposlen na izmeno le en kvalificiran delavec za vse naprave.

Ker potrebujemo v proizvodnji komprimirani zrak za pnevmatske naprave 5 do 7 atm in za odpihovanje 2,5 atm, smo se odločili za nabavo dveh kompresorjev z različnimi tlaki.

Po naših zahtevah in prispe- lih ponudbah smo izbrali kompresorje od Energoinvesta Trudbenik Doboj, in sicer za 7 kp/cm² stabilni dvostopenjski rotacijski kompresor, vodno hlajen tipa EKRD-30 (ELRA - 2010) kapacitete 27,2 Nm³/min in za 2,5 kp/m² stabilni enostopenjski kompresor, vodno hlajen tipa EKRD-30 (ELRA - 1010) s kapaciteto 27,2 Nm³/min. Z njimi je bila tudi podpi- sana pogodba 12.8.1977 za vsoto 2.520.657 din. Pri tej vsoti je za- jeta tudi vsa tehnična dokumenta- cija z načrti, dobavo opreme (kompresorjev, rezervoarjev, raz- vodnih kolektorjev, hladilnikov, izločevalcev vode itd.) in montažo. Dobavni rok je 6 mesecev, toda zaradi spremembe elektromotor- jev, katerih dobavni rok je 9 me- secev, se bo vse to zavleklo tja do septembra 1978. leta.

Sama kompresorska postaja pa je zgrajena tako, da se ob pove- čani kapaciteti potrošnje kompri- miranega zraka lahko montirata še dva kompresorja, za katera so že postavljeni temelji.

Velik problem pri teh kompre- sorjih pa je voda za hlajenje, saj se pri eni stopnji komprimiranja zrak segreje na 140 °C. Tega je potrebno ohladiti na 20 °C. Zato je za hlajenje komprimiranega zraka potrebno 500 m³ vode na dan. To smo rešili tako, da smo po kolektorju in od menze do par-

kirnega prostora napeljali nov ce- vovod za vodo premera 100 n/m.

Ta napeljava se bo uporabila tudi za novo orodjarno in obrat industrijske opreme. Toda to je le začasna rešitev. Zaradi tega smo izdelali že idejni projekt za in- dustrijsko vodo zaprtega sistema.

Ostali izvajalci del so: za je- kleno konstrukcijo Obrtno podjet- je Dobova, za vodovod Vodovod Jesenice, ključavničarska dela Ključavničarstvo Radovljica in za elektroinstalacijska dela Elmont Bled. Vseh teh del je do sedaj iz- vršenih 70 %.

Kompresorska postaja se gradi na južnem delu tovarniškega kom- plexa ob rezervoarjih za mazut in je povezana z objektom kotlov- nice. Objekt je jeklena zgradba v izmeri 12,00 × 12,50 m. Stebri pri- marnih in sekundarnih nosilcev so jekleni, vmes je zid iz iso-span oblikovnikov debeline 24,5 cm.

Pri projektiranju je projektant upošteval tudi povezavo ostalih objektov s kompresorsko postajo. Vsi priključki gredo prek pod- zemnega kolektorja. Pred objek- tom je plato, kjer stojijo trije vetrniki, bazen za ublažitev hrupa in filtri.

Objekt je podkleten, kompre- sorji stojijo na samostojnih teme- ljih. Tlak nad kletjo okrog kom- presorjev je iz rebraste pločevine, ostali del pa je armirano betonska plošča.

Skupna mera objekta s plato- jem je 25,76 × 12,18 m. Dimenzije veznega hodnika so 11,82 × 4,41 m.

Zasteklitev je izvedena z dvoj- nim »copilit« steklom. Na severni in južni strani so nameščene žalu- zije za ventilacijo.

Dostop do objekta je s severne strani, kjer so velika vrata in vrata za osebni prehod, izolacija na strehi pa je 10 cm heraklita. Kri- tina je valoviti salonit.

Gradbena dela izvaja SGP Go- renje Radovljica. Predračunska vrednost pa je 2.066.782,85 din.

Boris Doič
Janez Kokalj

Kadrovske vesti

MAREC 1978

NOVOSPREJETI DELAVCI

Splošni sektor:

Derossi Neža

Tehnični sektor:

Doria Franc, Vovk Janez

TOZD orodjarna:

Pejič Brane, Žerovec Marjan, Zupančič Zdravko

TOZD vzdrževanje:

Avsenik Franc, Kokalj Janez, Tratnjek Martin

TOZD vijakarna:

Arh Erika, Sambolec Branko

TOZD verigarna:

Todorovič Dušan

TOZD kovačnica:

Milojevič Nikola

TOZD sidrne verige:

Ulčar Jože, Smolnikar Bojan, Žemva Matko, Dizdarevič As- min, Jakovljevič Tadija

TOZD ind. oprema:

Djulabić Vjekoslav, Rokvič Mladen

ODŠLI:

Komercialni sektor:

Ambrožič Elizabeta

TOZD orodjarna:

Urbanc Anton

TOZD vijakarna:

Ignatova Donka, Bizjak Anton

TOZD verigarna:

Strgar Janez, Rašič Luka

TOZD kovačnica:

Jujić Safet

TOZD sidrne verige:

Jezdemirović Slobodan, Smolnikar Anton

TOZD ind. oprema:

Samac Miroslava, Oberstar Ivan

POROKE

Žagar Marjan iz tehničnega sektorja
Bleje Nikolaja iz komercialnega sektorja
Kurtović Azra iz TOZD verigarna

ROJSTVA

Potočnik Alojzu iz TOZD verigarna — sin Gregor
Marković Ivanu iz TOZD verigarna in Silvi iz TOZD vija- karna — sin Sebastjan
Kurtović Azri iz TOZD verigarna — sin Alen
Merdanović Hasanu iz TOZD verigarna — hči Jasna
Krbavac Ivanu iz TOZD sidrne verige in Bariči iz TOZD vijakarna — sin Jože
Gajser Francu iz TOZD verigarna — hči Alenka
Rozman Jožici iz TOZD vijakarna — sin Dejan
Kalajžič Dragici iz komercialnega sektorja — sin Žiga

NEOPRAVIČENI IZOSTANKI

TOZD vijakarna:

Osterc Marjan in Pungerčar Cveto po 2 dni, Vendramin Majda 1 dan.

TOZD verigarna:

Čufurović Husein, Vujatović Mio, Jogić Ibro in Sokač Šte- fan po 1 dan.

TOZD kovačnica:

Resman Smiljan 3 dni, Kolarević Zijada 1 dan.

TOZD sidrne verige:

Vovk Anton, Mohorič Alojz in Joskič Mato po 1 dan.

TOZD vzdrževanje:

Jensterle Vinko 2 dni.

Iz kadrovskega oddelka

ALI VESTE?

— da neka študentka v Nemčiji vidi tako dobro, da identificira človeka na razdalji 1700 m.

— da je v Osaki na Japonskem največja grobnica na svetu, ce- lo večja od egiptanskih piramid. Pravijo, da je bila zgrajena v V. stoletju na površini 56 ha in s treh strani obdana z globokimi jarki, ki so napolnjeni z vodo.

— da so se prvi pogovori po telefonu začeli pred dobrimi 100 leti. Prvi telefon je skonstruiral Američan Graham Bell leta 1876.

— da so nedavno zaključili dela na izgradnji naftnega terminala s pristaniščem v Omišlju na otoku Krku. Ta velik terminal s pri- staniščem, ki je v sklopu z izgradnjo omrežja jugoslovanskega nafto- voda, bo lahko sprejemal tankerje do 350 tisoč ton nosilnosti.

— da je povprečna starost industrijskih gasilcev v Verigi 39 let.

— da je bilo v letu 1977 v naši delovni organizaciji 16 začetnih požarov.

Invalidsko upokojene

Tovarišica TROHA ANICA je bila zaposlena v naši delovni organizaciji od 3. decembra 1948. Več let je bila delavka na rezkalnih avtomatih, nato pa do upokojitve na delovnem mestu stiskalec razcepki. Povsod je s svojim vedrim značajem krepila tovariške odnose in bila vzgledna sodelavka.

Zahrbtna bolezen, nato pa še operacija, so do kraja zrah- ljale njeno zdravje in dala povod za njeno predčasno upokojitev.

Za njen delovni prispevek se ji kolektiv TOZD vijakarna iskreno zahvaljuje z željo, da se ji zdravje izboljša in da bi za- služeno pokojnino še mnogo let uživala.

Tovarišica ROZMANIČ FRANCKA se je v našem kolektivu zaposlila 4. novembra 1952. Dodeljena je bila za delo na stružnih avtomatih. Po ukinitvi stružnih avtomatov je bila dodeljena k valjčnim strojem, nato pa na delo k utornim avtomatom. Bila je vestna in marljiva delavka. Bolezen ji je zrahljala zdravje in dala povod za njeno predčasno upokojitev.

Kolektiv TOZD vijakarna se ji zahvaljuje za njen dolgoletni delovni prispevek in ji želi izboljšanje zdravja ter dobrega po- čutja ob uživanju zaslužene pokojnine.

Kolektiv TOZD vijakarna

DOPISUJTE V NAŠE GLASILO

Zoper pretirano uporabo antibiotikov čebelja lekarna

Nerazumna poraba zdravil, predvsem antibiotikov, ne le pri odraslih, marveč tudi že pri otrocih, je resno vznemirila zdravnike po svetu in v Sloveniji. Najprej so v svojih vrstah, potlej pa tudi javno, izrazili dvom v tako hitro porabo zdravil, ki se jim mikrobi, le-te naj bi uničili (kot povzročitelje najrazličnejših vnetij), prilagajajo in postajajo odporni. Velika poraba antibiotikov vseh spektrov, vse manjše učinkovanje teh umetno pridobljenih zdravil in ne nazadnje tudi veliki stroški, pa skrb o morebitnih posledicah teh, ne še tri desetletja starih zdravil, so napolnili mnoge zdravnike, predvsem pa farmakologe, da so se zazrli nazaj, v nekdanje zdravljenje, v čase, ko ni bilo o antibiotikih ne duha ne sluha.

Poti do starih zdravil so različne. Spet so se uveljavili najrazličnejši čaji in zeli, več pozornosti so spet namenili gibanju na svežem zraku, mnogi pa so začeli obujati stara pravila o zdravljenju z medom. Ta je kot zdravilo znan iz davnine, pa tudi iz bližnje preteklosti, saj je med NOB v najtežjih trenutkih ostajal edino »zdravilo«.

Opozorila svetovne zdravstvene organizacije o pretirani porabi zdravil in domače statistike, ki so postale še hitrejša in jasnejša, odkar recepte »pregleduje« računalnik, so vzpodbudile številne zdravnike, da svoj študij posvetijo medu in čebeljim pridelkom.

Svetovno raziskovalno gibanje

V dobi, ko je bilo vse, kar je imelo nadih »patine«, zanič, ko je bilo dobro le vse, kar je bilo moderno, je tudi med izgubil večji del svoje veljave. S spoznanji, da je narava največji učitelj, da človek s trganjem vezi s preteklostjo pozablja tudi na stvari, ki so mu bile stoletja in tisočletja v pomoč, so v marsikaterem laboratoriju nehali gledati v bodočnost, posvetili so se preteklosti. In tako so vse več raziskav posvetili tudi čebeljim pridelkom. Prav takšno vnemo kot drugje po svetu so pri raziskovanju učinkovanja čebeljih pridelkov pokazali tudi nekateri jugoslovanski znanstveniki in začeli ugotavljati stvari, ki jih niti niso pričakovali. V laboratorijih, pod mikroskopi in na živalih, kasneje pa tudi na klinikah, so potrjevali, da so v čebeljih pridelkih snovi, ki imajo ugoden učinek na počutje in zdravje ljudi. Kmalu je postalo znano, da je cvetni prah najbolj skocentrirana hrana kar jih poznamo, saj so v njem snovi, ki jih potrebuje organizem za rast in vzdrževanje biološkega ravnotežja. Za mleček so dognali, da je biološki pospeševalec in da hkrati zavira rast bakterij, plesni in virusov. Propolis je aktivna snov z izredno močnim učinkom proti virusom in bakterijam.

Uspehi domačih strokovnjakov

Raziskovalca slovenskega mikrobiološkega inštituta Bratko Filipič in prof. dr. Miha Likar sta dokazala, da matični mleček in propolis zavirata rast virusov. V poročilu »Vpliv propolisa in matičnega mlečka na razvoj nekaterih virusov«, ki ga je zaradi izrednih odkritij in dosledne znanstvene metode v celoti objavil tudi ameriški strokovni bilten »Interferon Scientific Memoranda« iz Buffala, med drugim poročata: »Iz raziskave je razvidno, da naravni proizvodi med, matični mleček, cvetni prah in propolis nimajo samo fizioloških učinkov, ampak razen proti mikrobom delujejo tudi proti virusom. Vprašanje pa je, iz česa izvira ta antiviralna aktivnost in kakšno je razmerje med sestavo in vplivom čebele na antiviralno dejavnost...«

Poskusi kažejo, da aktivna snov ni samo ena, ampak da gre verjetno za kompleks snovi, ki šele v pravilnem razmerju in ob aktivnosti čebele dajo fiziološko in antimikrobno dejavnost...«

Poskusi razvozljati razmerje

V Medexovih laboratorijih so čebelje pridelke mešali v različnih količinah in na podlagi učinkov ugotovili, katera mešanica medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa deluje na človeški organizem najbolj ugodno. In tako je nastal APIKOM- PLEKS, doslej edina in zelo učinkovita mešanica čebeljih pridelkov, ki je uspešno prestala tudi vse klinične teste. V njem so sestavine, ki zavirajo rast virusa, povzročitelja influence, tudi če so razredčene v razmerju 1 : 100.000.

Čebele niso zdravniki

O delovanju Apikompleksa so bile narejene raziskave. Preizkusili so ga na več klinikah v različnih jugoslovanskih mestih in ugotovili njegovo izredno ugodno delovanje. Preizkusili so ga ljudje sami in ugotovili njegovo uspešnost. Toda zdravnika ne med ne drugi čebelji pridelki ne morejo nadomestiti. Kadar človek zboli in se ga loti visoka temperatura, mora upoštevati navodila zdravnika. Poskusi v ugodnih klinikah pa kažejo, da za infekcijskimi boleznimi zboli neprimerno manj ljudi, ki jemljejo žličko Apikompleksa dnevno. In v tem je največja moč naravnega preparata. V preprečevanju bolezni, mnogi zdravniki pa ga svetujejo že tudi kot edino sredstvo, ki pomaga pri zaviranju rasti virusov, je nenadomestljiv. Zato ga je danes moč najti na prodajni polici sleherne lekarne in v vseh večjih trgovinah. Ker ga je ustvarila narava brez pomagal kemije, je popolnoma nevaren in ne more povzročiti nobenih škodljivih stranskih posledic.

Jože Vetrovec

Nesreče pri delu

(I. trimesečje 1978)

V prvih treh mesecih letošnjega leta se je pri delu ponesrečilo štirinajst delavcev. To je 53 % manj kot v istem času lani. Izpad delovnih dni za 26 nesreč v lanskem letu je bil 534 dni ali 20,5 dni na nesrečo. Letos je bilo 14 nesreč, 256 izgubljenih delovnih dni ali 18,3 dni na nesrečo.

Ambulanta prve pomoči je v tem času posredovala 840-krat, in sicer:

— previjanje poškodb	223 krat
— prehladi	95 krat
— glavoboli, zoboboli	293 krat
— tujki v oči	38 krat
— vreznine, vbodi, stiskanine	69 krat
— opekline	25 krat
— želodčne bolečine, slabost	64 krat
— odrgnine	64 krat

Redno sta bolničarki merili krvni pritisk vsem delavcem, ki so to želeli, zaradi slabega počutja ali zaradi kontrole.

V marcu so se pri delu ponesrečili trije delavci, dva manj kot leta 1977: Čop Marjeta — TOZD industrijska oprema, Papler Branko — TOZD vijakarna in Bobar Mihajlo — TOZD kovačnica.

V prvem trimesečju smo imeli 12 začetnih požarov. Največ jih je bilo v TOZD sidrne verige 7, v verigarni 2, vijakarni, kovačnici in vzdrževanju pa po 1. Najpogostejši vzrok za požare so mehanične okvare in druge pomanjkljivosti pri strojih in napravah.

Iz SVD

Varno delo z jeklenimi vrvmi

Uporaba jeklenih vrvi je zelo razširjena v vseh vejah industrije, predvsem v železarnah. Tej pa sledijo gradbena, gozdarska in kovinsko predelovalna industrija. Pri delu z jeklenimi vrvmi je bilo v preteklih letih prijavljenih 135 težjih nesreč pri delu. Raziskave nesreč so pokazale, da so le-te povzročili padajoči ali nihajoči predmeti bremenena. Po statističnih podatkih so največ nesreč pri delu utrpeli delavci, ki strežejo dvigalom in so hkrati najbolj neposredno izpostavljeni nevarnostim. Naša OZD pristopa k osvajanju novega proizvodnega programa **privezovalnih sredstev**, izdelanih iz jeklenih vrvi.

Pri izdelavi imajo predvsem pomembno vlogo za varstvo pri delu tudi **jugoslovanski standardi**. S temi se v prvi vrsti določa namen uporabe, lastnosti, kakovosti in druge značilnosti.

Navedem naj le nekatere od teh: dimenzija, oblika in trajnost, pogoji, ki morajo biti izpolnjeni pri proizvodnji in pri izvajanju del, posebno naravni tehnični in tehnološki, kakor tudi zahteve glede uporabe določenega materiala, obremenitve, preizkušanja in drugo.

Zelo pomemben za ta sredstva je sam tehnični **atest**, ki je po obliki in vsebini javna listina, s katero se potrjuje, da je bil proizvod na predpisan način preizkušen in da izpolnjuje predpisane pogoje glede kakovostnih značilnosti. S tem se zagotavlja tudi varnost pri delu. Poudariti moram, da tehnični atest lahko izda samo pooblaščen organizacija združenega dela.

Nekaj tehničnih podatkov: običajno uporabljamo jeklene vrvi z zrušilno trdnostjo 130 kp/mm² (mehka), 160 kp/mm² (pol trda) in 180 kp/mm² (trda vrv). Jeklene vrvi imajo konopljeno ali jekleno jedro. Vrvi, ki so izpostavljene toploti, morajo imeti jedro iz jeklene žice. Jeklene vrvi za privezovanje bremen morajo imeti minimalno 8. stopnjo varnosti (koeficient varnosti). Pri delu moramo glede na raz-

lične kote naveze obremenitev po predpisih zmanjšati. Običajno imajo obrati na vidnem mestu izobešene table, ki opozarjajo privezovalce, kako morajo ravnati v določenem primeru. Torej, kot sem že uvodoma omenil, namerava naša OZD opremljati jeklene vrvi z različnimi priključki po načinu pritrjevanja s tuljko sistema »TALURIT«. V proizvodnji so preizkusi pokazali, da za statične obremenitve vrvi s tuljko **TALURIT** zadošča pritisk tuljke posameznim trgalnim silam jeklene vrvi. To pride posebej do izraza pri večjih premerih jeklene vrvi.

Pri odločanju, ali naj se za dviganje bremen uporabljajo členaste verige ali vrvi, so odločilni naslednji vidiki:

Žične vrvi so sedemkrat lažje od členastih verig, vrvi zahtevajo posebno nego in nadzor. Ob neskrbnem in malomarnem ravnanju lahko postanejo žične vrvi v kratkem času nerabne. Žične vrvi so zelo občutljive na korozijo in prav posebno na udarce ter kemične vplive. Jeklene vrvi se morajo zamenjati, če pri pregledu na najbolj poškodovanem mestu na dolžini enega koraka ugotovimo več kot je predpisano število pretrganih žic.

Program kina Radovljica

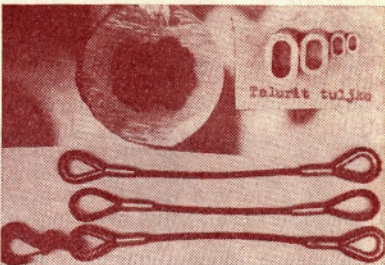
(od 4. 5. do 28. 5. 1978)

GANGSTER francoski barvni kriminalni film 4. 5. in 6. 5. ob 20. uri, 7. 5. ob 18. uri	SORODNIK, SORODNICA francoski barvni film 18. 5. in 22. 5. ob 20. uri
POLICIJSKI KOLT 357 francoski barvni film 5. 5., 7. 5. in 9. 5. ob 20. uri	VRNITEV DJANGA italijanski barvni vestern film 19. 5. in 23. 5. ob 20. uri, 20. 5. ob 18. uri
POBEG zahodnonemški barvni film 8. 5. in 10. 5. ob 20. uri, 6. 5. ob 18. uri	VELIKI SKAVT ameriški barvni film 20. 5. in 24. 5. ob 20. uri, 21. 5. ob 18. uri
ARTISTI IN MODELI ameriški barvni zabavni film 11. 5., 14. 5. in 17. 5. ob 20. uri	ŽIVLJENJE SE ZAČNE DVAKRAT francoski barvni film 21. 5., 25. 5. in 26. 5. ob 20. uri
PREROD V DIVJINI ameriški barvni film 13. 5. ob 18. uri, 15. 5. ob 20. uri	NEW YORK, NEW YORK ameriški barvni film 27. 5. ob 20. uri, 28. 5. ob 18. uri
TIŠINA, SMEJEMO SE! ameriški barvni zabavni film 13. 5. in 16. 5. ob 20. uri, 14. 5. ob 18. uri	BUMERANG francoski barvni film 27. 5. ob 18. uri, 28. 5. ob 20. uri

Program kina Bled

(od 26. 4. do 26. 5. 1978)

SVET 1001 NOČI italijanski barvni film 29. 4. ob 20. uri	KONJENICA BREZ KONJ ameriški barvni film 4. 5. ob 20. uri, 6. 5. ob 18. uri
NA ZMAJEVI POTI hongkonški barvni pustolovski film 27. 4. in 30. 4. ob 18. uri, 27. 4. ob 20. uri	GANGSTER francoski barvni kriminalni film 8. 5., 9. 5. in 14. 5. ob 20. uri
KINO ZA GROŠ ameriški barvni zabavni film 26. 4. ob 20. uri, 29. 4. ob 18. uri, 30. 4. ob 16. uri	POLICIJSKI KOLT 357 francoski barvni film 10. 5., 13. 5. in 14. 5. ob 20. uri
SHAMUS — SLA PO NEVARNOSTI ameriški barvni film 28. 4. in 30. 4. ob 20. uri	POBEG zahodnonemški barvni film 11. 5. in 12. 5. ob 20. uri, 13. 5. ob 18. uri
ZMAJ UNIČUJE GNEZDO kongkonški barvni pustolovski film 1. 5. in 7. 5. ob 18. uri, 1. 5. ob 20. uri	ARTISTI IN MODELI ameriški barvni zabavni film 15. 5. in 18. 5. ob 20. uri, 21. 5. ob 18. uri
TEŽKI DNEVI PODZEMLJA francoski barvni film 2. 5. in 7. 5. ob 20. uri, 2. 5. ob 18. uri	PREROD V DIVJINI ameriški barvni film 16. 5., 19. 5. in 20. 5. ob 20. uri
SLOVO VELIKEGA POGLAVARJA zahodnonemški barvni film 3. 5., 5. 5. in 6. 5. ob 20. uri	TIŠINA, SMEJEMO SE! ameriški barvni zabavni film 17. 5., 20. 5. in 21. 5. ob 20. uri
	VRNITEV DJANGA italijanski barvni vestern film 22. 5. in 24. 5. ob 20. uri
	SORODNIK, SORODNICA francoski barvni film 23. 5. in 26. 5. ob 20. uri

Stiki jeklenih vrvi in vsaka jeklena vrv mora imeti označbo o največji nosilnosti, številko atesta in naslov izdelovalca. Če je vrv izpostavljena temperaturi, ki je nižja od —10 °C, varnostni koeficient ne sme biti manjši od 6.

Jeklene vrvi za privezovanje bremen, ki niso v uporabi, moramo pravilno spraviti in zložiti na posebna stojala ali obešalnike in jih zavarovati pred vlago in prahom. Z rednim mazanjem se njihova življenska doba trajanja poveča za 3 do 5-krat.

S tem člankom sem želel opozoriti uporabnike jeklenih vrvi na nevarnosti, ki nastopajo pri njihovi uporabi, hkrati pa jim dati koristen in praktičen pripomoček za njihovo delo.

Vitomir Rems, varn. ing.

Rak na dojki in mamografija

Zgodnje odkrivanje in ugotavljanje raka na dojki je pomembno zaradi tega, da se čim bolj skrajša obdobje (čas) med prvimi znaki te bolezni in začetkom zdravljenja. Le-to je namreč uspešnejše v začetnem razvoju bolezni, medtem ko je v kasnejših stadijih (razvojnih obdobjih) bolj vprašljivo (dvomljivo) in manj uspešno.

Odkrivanje znakov bolezni je prvenstveno naloga vsake ženske, ki s samopregledovanjem dojke lahko ugotovi zatrdino, izcedek iz bradavice ali bolečino. Če najde tako spremembo, se zglozi (javi) pri zdravniku, ki opravi klinični pregled in odloči ali je potrebna napotitev v Mikrocen-tru za boleznj dojke v Splošni bolnici Jesenice.

Poleg teh žena, ki so se same javile zdravniku zaradi sprememb opaženih pri samopregledovanju, so tudi vsi zdravniki, tako splošne medicine kot ginekologi, dolžni opraviti klinični pregled dojke tudi pri ženskah, ki prihajajo po zdravniško pomoč zaradi kakih drugih težav oziroma bolezni.

Ženske prihajajo torej v Mikrocen-tru za boleznj dojke od izbranih zdravnikov (splošne medicine) ali ginekologov. V Mikrocen-tru je žena ponovno klinično pregledana in, če je potrebno, tudi rentgensko slikana (mamografirana). Na osnovi slike — mamograma in kliničnega pregleda — se ugotovi tudi eventualna potreba po pregledu tkiva dojke ali tako imenovani citološki preiskavi.

Mamografija je potemtakem le del celotne preiskave, ki skupno s kliničnim pregledom in še eventualno citološko preiskavo pripomore do ugotovitve raka na dojki. Če taka celotna preiskava zanesljivo opredeli oziroma potrdi, da so bolezenski znaki rak, potem mora pacientka na zdravljenje na Onkološki inštitut v Ljubljani.

V nekaterih primerih, ko je rezultat pregleda dvomljiv in so potrebne za dokončno potrditev še druge dodatne preiskave, kot tudi možnost takojšnje operacije, napoti bolnico Mikrocen-tru prav tako na Onkološki inštitut.

Odkrivanje in ugotavljanje raka na dojki gre torej od izbranih zdravnikov in ginekologov, ki od- birajo žene za pregled v Mikrocen-tru — do tega centra —, ki nato pošilja žene na Onkološki inštitut ali zaradi zdravljenja ali pa na dodatne preiskave.

Akcija zbiranja sredstev za nabavo rentgenskega aparata za odkrivanje raka na dojki (mamomata), je presegla pričakovanja, saj je bilo zbranih več sredstev, kot je bilo predvideno. Nabavljena sta bila dva aparata, ker je bilo to po prvotnih predvidevanjih utemeljeno. Kasnejše ugotavljanje potreb in porabe pa je pokazalo, da zadostuje za populacijo Gorenjske in sam mamomat oziroma en cen-tr za boleznj dojke. Tako deluje že od 8. julija 1977 v sestavi Splošne bolnice Jesenice, Mikrocen-tru za boleznj dojke, ki je strokovno in organizacijsko zadolžen za kvalificirano detekcijo (odkrivanje) in zgodnjo diagnostiko raka na dojki.

Za uspešno uresničitev tega programa pa je potrebno zagotoviti nekatere ukrepe in izpolniti nekatere predstoječe naloge.

Na prvem mestu je gotovo vzgojno- prosvetno delo med ženskami, ki jim je potrebno ob vsaki priliki in kontinuirano pojasnjevati nujnost in koristnost samopregledovanja dojke. To pa naj bi ne bila zgolj strokovna akcija zdravstvene službe, temveč širša družbena akcija odgovornih organov. Za doseg tega cilja bi bilo zelo priporočljivo izdelati propagandni material v zvezi s samopregledovanjem dojke, s katerim bi se lahko resnično vnesel med ženske pravičen odnos do svojega zdravja.

Z doktrinarno vzgojo vseh zdravstvenih kadrov (delavcev) in vključitvijo zdravnikov v ambulantah splošne medicine, dispanzerjih za žene in ginekoloških specialističnih ordinacijah v rutinsko klinično pregledovanje dojke, bo zagotovljeno pošiljanje odbranih primerov v Mikrocen-tru za boleznj dojke.

Kompleksni pregled v Mikrocen-tru, ki obsega poleg kliničnega in rentgenskega pregleda tudi citološko preiskavo, naj bi zagotovil odkrivanje bolezni, ko je le-ta še omejena na dojko in so sodobni načini zdravljenja takih bolnic zadovoljivi. V sodelovanju z Onkološkim inštitutom v Ljubljani pa je obravnavanje bolnic zaokroženo v celoto, s čimer so zagotovljene vse eventualno še potrebne preiskave kot tudi odgovarjajoče zdravljenje.

Ali veste?

— da se je leta 1932 po bohinjskih planinah paslo okoli 2.640 glav goveje živine, leta 1972 pa samo okoli 770 glav! Od takrat naprej se je število še bolj skrčilo. Vzrokov za to je več: kmetje redijo čedalje bolj težko živino, ki je za pašo na višjih planinskih predelih neprimerna, zapuščanje in propadanje planin in ne nazadnje delovna sila, ker je starih planšarjev vedno manj, mladih pa ni;

— da so ljudje bele kože na svetu povprečno visoki 175 cm, težki 78 kg in živijo povprečno 73 let;

— da se naše srce skrči in raztegne 70-krat v minuti (normalno) in pri tem preteči okoli 6 litrov krvi? Torej gre v eni sami uri skozi srce kar 360 litrov rdeče tekočine. Pri kolesarjih — dirkačih se ta količina poveča tudi do 5-krat;

— da so nekemu Američanu leta 1960 operativno odstranili iz želodca nič manj kot 283 različnih predmetov, v skupni teži 1,36 kg. Zbirka je med drugim vsebovala 26 ključkov, 3 rožne vence, 16 verskih amuletov, 1 brošo, 1 ogrlico, 3 pincete, 39 pil za nohte, 1 ščipalnik za nohte, 3 verižice za ure ter veliko raznih drobnih kovancev;

— da se je na Švedskem neka mlada ženska, ki so ji pri operaciji dali narkozo, prebudila šele po 32 letih in 99 dnevih. Zanimivo je, da je potem živel še 42 let in umrla v visoki starosti 88 let;

— da se je v SR Slovenijo v l. 1977 priselilo iz drugih republik 12.535 ljudi, kar je za 485 več kot v prejšnjem letu. Iz Slovenije pa se je odselilo 4.419 ljudi. Našo republiko, v primerjavi z ostalimi, štejemo za priselitelno območje;

— da je bilo v letu 1977 število zaposlenih v Sloveniji skoraj 725.000, kar je za 4 % več kot v prejšnjem letu;

— da je povprečno število nezaposlenih 12.020, kar je 300 manj kot v letu 1976;

— da je bil fizični obseg industrijske proizvodnje v letu 1977 za 8 % večji kot v letu prej in je tako presegel stopnjo rasti, določeno z resolucijo družbenega razvoja. Kljub temu pa je bila Slovenija na zadnjem mestu, saj je bila povprečna rast 9,8 %. Na prvem mestu je bila Črna gora, kjer je proizvodnja porasla za 22,3 %. Med gospodarskimi panogami je bila v Sloveniji najuspešnejša proizvodnja reprodukcijskega materiala, in sicer predelava papirja, slede ji proizvodnja naftnih derivatov in proizvodnja nekovinskih rudnin;

— da indeksi cen življenjskih stroškov kažejo na stalno hitrejšo rast. Tako so se v l. 1976 povečali za 13 %, v preteklem letu pa za 15 %;

— da je bila po številu prebivalcev Radovljica leta 1948 na 25. mestu, zdaj pa je na 19. mestu v Sloveniji.

— da imamo na področju požarne varnosti kar 40 raznih predpisov, ki urejajo požarno varnostno problematiko.

— da delavci v naši OZD, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, zahtevajo beneficirano delovno dobo, vendar pa jih pri tem pogosto opravljanje nadurnega dela prav nič ne moti.

Posebej moramo poudariti, da se tudi po takšnem kompletnem pregledu, ki pokaže, da ženska nima raka na dojki, lahko že v naslednjih dneh prične razvoj bolezni in bolezenskih znakov, ki jih pa pravočasno odkrije lahko predvsem ženska sama, če ima pravičen odnos do samopregledovanja dojke.

Boj proti raku dojke bo uspešen le kot trajno prepletanje samopregledovanja in zdravniških pregledov.

Na koncu povejmo še to, da bodo presežna sredstva, tako tista dobljena iz prodaje drugega aparata, kot tudi tista iz zbrane vsote, uporabljena zgolj in samo za obnovo in dopolnitev aparatur in instrumentov, ki služijo zdravstvenemu varstvu žena.

Predlog za najracionalnejšo porabo in porazdelitev teh sredstev, ki ga bo pripravil Zdravstveni svet, bo dan v obravnavo vsem občinskim zdravstvenim skupnostim, v okviru katerih bodo lahko delegatke kot zastopnice vseh gorenjskih žena zagotovile pravilno porabo presežnih finančnih sredstev.

Ahlin dr. Tomaž

Smučarski tek

V občinskem sindikalnem prvenstvu v smučarskih tekih so sezono zaključili tudi tekači. V nedeljo, 19. marca 1978 se je zbralo v Gorjah 96 tekmovalcev in 30 tekmovalk iz 47 osnovnih organizacij sindikata.

Tekmovalci so bili razdeljeni v pet starostnih kategorij, tekmovalke pa v tri. Posebej pa so tekmovali kategorizirani tekmovalci. Proga je bila ista kot pred tednom dni na prvenstvu Slovenskih železarn. Dolžina proge za moške je bila šest, za ženske pa tri kilometre. Tudi tokrat je bilo vreme tekačem naklonjeno, zato je bila tudi udeležba na tekmovalju dobra.

Na tekmovalju seveda ni manjkalo tudi ekipe Verige. Nastopili smo z razmeroma številno ekipo, saj je startalo kar 21 članov našega kolektiva. Razveseljivo je, da smo prvič imeli v ekipi tudi tekmovalke. Svoje zastopnice nismo imeli le med ženskami do 27 let. V starostni kategoriji od 27 do 35 let pa je Jana Pogačnik zasedla odlično 4. mesto. Bronasta kolajna ji je ušla le za 26 sekund. Dober čas, za 26 sekund slabši od Pogačnikove, je zasedla tudi Marija Legat, ki je v svoji starostni kategoriji zasedla 7. mesto. Prvič se je pogumno spustila v smučino tudi Olga Mlakar, ki je zasedla 13. mesto.

Veliko važnejša kot te uvrstitve, pa je odločitev teh treh žensk za smučarski tek. Izbrale so si obliko rekreacije, ki jo strokovnjaki najbolj priporočajo, kajti smučarski tek je ena najbolj kompletnih in vsestranskih športnih disciplin. Upamo, da bodo drugo leto tem trem sledile še druge.

V moški konkurenci smo imeli najboljše predstavnike v kategoriji 27 do 35 let, kjer je Janša Miloš osvojil drugo mesto. Dva predstavnika smo imeli tudi med kategoriziranimi tekmovalci. Z absolutno najboljšim časom je zmagal član našega kolektiva Dušan Podlogar, Marjan Burger pa je bil tretji. Dobro so tekli tudi ostali člani naše ekipe, saj smo imeli predstavnike v vseh starostnih kategorijah tako, da smo ekipno zasedli tretje mesto.

Prvo mesto med moškimi ekipami je zasedel Elan, vendar lahko trdimo, da je bila taka uvrstitev tudi rezultat pomanjkljivih propozicij. Boris Kozinc, ki je

med moškimi do 27 let zasedel prvo mesto in ekipi prinesel 11 točk, bi moral nastopiti med kategoriziranimi tekmovalci, ki prinesejo ekipi, ne glede na uvrstitev samo eno točko. Kozinc je državni reprezentant v biatlonu, ki je pred dobrim mesecem nastopal celo na svetovnem prvenstvu v biatlonu. Jasno je, da bi tokrat moral nastopiti med kategoriziranimi tekmovalci, kot ostali aktivni tekači, ne pa med rekreativci. Vendar v propozicijah ni omenjeno, da med kategoriziranimi tekmovalci nastopajo tudi aktivni biatlonci. Drugo leto bo tako propozicijo za občinsko sindikalno prvenstvo potrebno dopolniti.

Poglejmo še uvrstitev najuspešnejših ekip:

Ženske:
1. Elan 36 točk, 2. Vezene 33, 3. Osnovna šola Bled 29, 4. LIP Bled 22, 5. Veriga Lesce 15 itd.

Moški:
1. Elan 61 točk, 2. LIP Bled 55, 3. Veriga 53, 4. GG Bled 41, 5. Plamen Kropa 21 itd.

Ekipno skupaj:
1. Elan 97 točk, 2. LIP Bled 77, 3. Veriga 88, 4. GG Bled 49, 5. Vezene Bled 44, 6. Iskra Lipnica 28, 7. Osnovna šola Gorje 11, 8. Murka 10 in 9. Kemična tovarna Podnart 8 točk.

Občinsko sindikalno prvenstvo pa je obenem veljalo tudi kot prvenstvo Verige v smučarskih tekih. Poglejmo še, kako so se tekači razvrstili na tem tekmovalju:

Ženske:
1. Pogačnik Jana 12.23,9
2. Legat Marija 12.48,3
3. Mlakar Olga 15.37,7

Moški — do 35 let:
1. Janša Miloš 16.34,4
2. Baloh Franc 19.10,6
3. Pfajfar Jože 19.29,8
4. Prezeli Zvone 20.35,4
5. Hanžič Darko 21.59,0
6. Zemva Lado 23.29,0
7. Jeme Ciril 23.31,2

Moški — od 35 do 45 let:
1. Skumavec Frido 21.12,0
2. Legat Urban 22.24,7
3. Pogačnik Matko 25.10,0
4. Ažman Ciril 25.52,0
5. Primožič Zdravko 27.20,5

Moški — nad 45 let:
1. Magdič Ljubo 23.11,4
2. Nežmah Anton 23.25,8
3. Legat Franc 24.19,7

Bizjak in Veriga prva

V nedeljo, 24. marca 1978 so se v Planici srečali skakalci Verige in Elana. V lepem sončnem vremenu so se pomerili med seboj na 25-metrski skakalnici. Skakalnica je bila dobro pripravljena, tako da je vsak skakalec izvedel po tri skoke, od katerih sta dva štela za uvrstitev. Med posamezniki je bil najboljši Bizjak Marjan, pa tudi ekipno je zmagala Veriga.

To je bilo prvo srečanje skakalcev Verige in Elana. Po tekmovalju so se skakalci dogovorili, da bodo prihodnje leto tekmovalje ponovili v Begunjah in

skušali pritegniti k sodelovanju tudi druge OZD v radovljiški občini in Slovenskih železarnah.

Rezultati:
1. Bizjak Marjan, Veriga (202,7 točk),
2. Bogataj Vinko, Veriga (195 točk),
3. Finžgar Primož, Elan (187 točk),
4. Legat Franc, Veriga (181 točk),
5. Zupan Tone, Elan (179 točk),
8. Majstorovič Stane, 9. Knafeč Mirko, 11. Kajdič Zdravko (vsi Veriga).

Franci Vovk

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem TOZD vijakarna in sindikalni organizaciji vijakarne za lepa darila, ki sem jih dobil ob moji 50-letnici.

Jaka Hrast

Iz mojega alpinističnega dnevnika

S Poldetom sva se zmenila, da se dobiva v soboto zvečer v Vratih. Našla pa sva se že na avtobusni postaji v Mojstrani. Zvečer smo poleg Aljaževega doma, na »malem Triglavu«, kot se imenuje velik bolvan, zadnji-krat preizkušali svoje moči. V Vratih so ta čas taborili plezalci s Češke. Odšli smo do njihovega tabora, vendar so že vsi spali. To je tudi naju spomnilo, da mora-va k počitku. V nedeljo zjutraj sva vstala s prvimi sončnimi žarki. Nebo je bilo brez oblaka. Napotila sva

OSREDNJI DEL SEVERNE TRIGLAVSKE STENE
□ = gorenjski x = bivak o Poldetov padec

se pod severno triglavsko steno. Pri prvih težavah v Skalaški smeri sva se navezala na eno od dveh vrvi, ki sva jih imela s seboj. Brez težav sva priplezala na »gorenjski turn«, ko so se od nekdaj privlekli prve megle. Ven- dar zaradi tega še nisva bila v skrbeh. Na turnu sva pojedla skoraj vso zalogo hrane in celo uro lenarila na soncu. Od tu sva zavila na desno. V težavni prečnici naju je ovila gosta megla, tako da se je vid-ljivost zmanjšala na vsega nekaj metrov. Počasi sva se dvigala raztežaj za raztežajem više po levem delu stebra. Imela sva precejšnje težave z orientacijo. Po opisu v plezalnem vodniku bi morala biti sedaj nekje tam, kjer se prično prave težave. Tedaj pa se je iz megle vlilo kot iz »ska- fa«. Polde je bil ravno na udob- ni polici pokriti s previsi. Raču- nala sva, da se bo vreme kmalu izboljšalo. Ura je bila ena po- poldne in v lepem vremenu bi imela dovolj časa, da bi izplezala še isti dan. Toda vsako uro se je najino upanje manjšalo. Ob štirih je še zmeraj lilo. Vse bolj nama je postajalo jasno, da bova morala bivakirati. Ob petih sva se pričela pripravljati na dolgo noč. Odstranila sva večje kam- ne, zabila nekaj klinov, na ka- tere se bova zvečer privezala, da ne bi ponoči zdrsnila v globino. Noč je bila hladna, midva pa zelo pomanjkljivo oblečena, zato s spanjem ni bilo nič.

Humor

— Šef avtoprevoznitstva je vprašal šoferja, ki se je pravkar vrnil s poti: Kako to, da si vozil do tja eno uro, nazaj pa kar štiri? Tega so krivi inženirji v tovarni avtomobilov, ki so za naprej vgra- dili štiri brzine, za nazaj pa samo eno. — Ali se varnostni pasovi v avtomobilu zares obnesejo? Pa še kako, odkar jih imam, mi še nobena avtoštoparka ni ušla. — Ali je vaše stanovanje res tako vlažno kot pravite? Še bolj, včeraj smo v mišjo past ujeli ribo. — Neki Irec pride v bar in se spotakne ob pijancu, ki leži na tleh. Pomigne natakarku, pokaže z roko na pijanca in reče: »Nekaj takega, prosim!«

Sposojeni aforizmi

— Toliko ga je lomil, da so odprli novo delovno mesto. — Tovariši, ne udarjam jaz nizkih udarcev, le vaši položaji so visoki. — Ni mi dovolil, da ga kličem gosPOD, moti ga druga polovica te besede. — Le kaj boš ti s svojo diplomo proti mojemu stricu! — Tovariši, ne glejte preveč skozi prste, da ne bo prepiha. — Kdor verjame ženski, se vara, kdor ji ne verjame, bo prevaran.

nagradna križanka

Table with crossword puzzle clues in Slovenian. Includes categories like 'DELU', 'NARAVA', 'POSREDOVANJE', etc.

rešitve sprejemamo do 4. maja 1978

Reševalce križanke čaka 5 denarnih nagrad: 150 din, dve po 100 din in dve po 70 din. Za križanko, ki smo jo objavili v št. 3 našega glasila, smo dobili kar 115 rešitev. Nagrade so dobili: prvo 150 din Janez MACUH iz kovačnice, drugo po 100 din Božo ZADRAVEC iz skupnih služb in Marjeta JAKOPIČ iz verigarne, ter tretjo po 70 din Zoran DEŽMAN iz kovačnice in Anka NOVAK iz EOS.

Ko se je naredil dan, sva se počutila sila klavarno. Še zmeraj sva bila ujetnika goste megle, iz katere je brez prestanka padal droban dež. Morala sva naprej. Kmalu sva bila na »hakengaleriji« in z orientacijo nisva imela več težav. Voda nama je neusmiljeno tekla za rokave in nama jemala pre- potrebno toploto. Toda med ple- zanjem sva pozabila na vse. Sploh se nisem zavedal, da je to že drugi dan v steni. Kazalo je, da bova kljub vsemu brez večjih težav prišla na vrh. Toda sreča nama je tik pred koncem obrnila hrbet, ali pa tudi ne. Bila sva le še dvajset metrov pod prečnico, ki naj bi bila po opi- su zadnji raztežaj ocenjen s še- sto težavnostno stopnjo. Polde je zaplezal naravnost navzgor v previs, v katerem je bil že zabiti star klin. Vanj je vpel eno vrv in skušal s prostim plezanjem premagati previs, toda nenadoma je zdrsnil in že sem ga zagledal, kako je poletel v tisočmetrsko globino. Stisnil sem vrvi in se privil k steni. Ker so bile vrvi prepojene z vodo, sem zaustavil njegov padec, ne da bi mi pri tem ožgalo roke. Bil sem še ved- no zbran, medtem ko je bil Pol- de po prestatnem strahu z živci precej na koncu.

Medtem se je pričelo temniti. Blížala se je noč in še en bivak v tem mestu, izpostavljenem de- žju, brez vsake primerne opreme, bi težko prestala. In če bi ga, bi sama težko prišla iz stene. Prevzel sem vodstvo v zadnjih dveh raztežajih, ker je bil Polde še zmeraj precej iz sebe. Noč je bila vse bliže, midva pa brez baterijskih svetilk. Plezal sem hitro, kolikor sem mogel, z eno samo mislijo; prehiteti bli- žajočo se noč. Ob devetih zve- čer, že v trdi temi, sva stala na robu stene. Čakala naju je še neprijetna hoja preko vrha Triglava na Kre- darico. Ker sva bila brez svetilk, sva napredovala izredno počasi tako, da sva bila v koči šele na- slednji dan ob treh zjutraj. Ko sva se ob desetih dopold- ne prebudila, je bilo triglavsko pogorje pobeljeno z novo snežno odejo. Sreča je bila tokrat na najini strani. OPOMBA: Opisan je vzpon po Čopovem stebri v severni steni Triglava, ki sva ga od 17. 7. do 18. 7. 1966 opravila s Poldetom Talerjem. Smer sta prva preple- zala legendarni Čopov Joža in Pavla Jesihova od 26. do 30. ju- nija 1945.

Zvone Andrejčič

Rekli so

- Velikokrat srečamo usodo prav na poti, ki smo si jo izbrali, da bi se ji izognili. La FONTAINE
- Če ljubiš življenje, ne zapravljaj časa, kajti čas je snov, iz ka- tere sestoji življenje. FRANKLIN
- Ne verjemite besedam, ne svojim, ne tujim; verjemite samo svojim in tujim delom. TOLSTOJ
- Pohlep po denarju je izvor vsega zla. B. G. SHAW
- Starost je dobra v štirih rečeh: staro drevo najbolje gori, staro vino je najbolje piti, starim prijateljem najbolj zaupati in stare pisce najbolje brati. BACON
- Nikoli ne bo resnično srečen tisti, ki ni bil nikoli srečen. GRAF
- Neumen je človek, ki ne zna napraviti izvirne napake, temveč ponavlja tuje. St. ŠIMIČ
- Popularnost je kot mladost: ko odide, se ne vrne več.
- Dobivati izkušnje pomeni delati napake. Ne postanemo pametni od tega, kar smo slišali, temveč od tega, kar smo doživeli.
- Presenetljivo je spoznanje, da dobimo najboljše nasvete od tistih ljudi, ki dajejo slab zgled.
- Z malo filozofije ne preziramo veliko, z mnogo filozofije pa vse.
- Švicarji imajo svoje gore, rFancozi Pariz, Angleži svoj dom: srečni Angleži!
- Moški ima zagotovljeno eno samo ljubezen — ljubezen svoje matere.
- Ko se dekline poroči, zamenja pozornost vseh drugih moških za nepozornost enega samega.
- Idealen mož je tisti, ki ne pije, ne kvarta, se ozira za drugimi ženskami, se ne prepira in — ga ni.

VERIGA je glasilo delovne skupnosti SZ — Tovarna verig Lesce. Ureja uredniški odbor: Kozamernik Marjana, dipl. oec., Puhar Marjan, Vovk Franci, Sodja Ivanka in Bulut Niko. Odgovorni urednik prof. Janko Stušek, urednik Niko Bulut. Glasilo je po 7. točki 36 člena Zakona o obdavljenju proizvo- dov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, prosto plačila prometnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.